

JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA
Zavod za bolesti ovisnosti
Zeničko-dobojskog kantona

VODIČ

za stacionirani tretman-Detoks

Zenica, 2019.

Izdavač: JZU Zavod za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona

Za izdavača: prim. mr. sc. Amir dr. Čustović, neuropsihijatar

Naslov: Vodič za stacionarni tretman-Detoks

Autori: prim. mr. sc. Amir dr. Čustović, dr. sc. Mirnes Telalović, prim. Samir dr. Kasper, mr. sc. Hassan dr. Awad, Suad dr. Bašić,

Dizajn: A-PRINT Zenica

Tiraž: 500 komada

Godina izdanja: decembar 2019.

PREDGOVOR

Uključivanje ovisnika u Detoks program je značajan korak u pokušaju rješavanja mnogih problema koji su postali preteški za one koji su iskusili nedaću heroina ili ostalih psihoaktivnih supstanci (marihuana, speed, extasy, kokain i sl). Liječenje ovisnika je najčešće dugotrajan proces s nepredvidivom dinamikom, intervencijama i ishodom. Psihoaktivne supstance najčešće koriste mlade, nezrele i nestrukturirane osobe. Čest je komorbiditet. Radi toga se uz farmakoterapiju moraju koristiti i drugi elementi terapijskog postupka. Kvalitetno liječenje je kompleksan program koji sadrži nekoliko elemenata: farmakoterapiju, psihoterapiju, resocijalizaciju, sistemsku porodičnu terapiju, pomoći u osmišljavanju života, socijalnu intervenciju, socijalnu reintegraciju, liječenje i prevenciju infekciju (HIV, HCV, HBV..), kao i terapiju komorbiditeta. Supstitucija nije izolovani tretman za heroin, ali uključivanjem u program supstitucije isključuje se pritisak apstinencije i žudnje. Dobiva se vrijeme za razmišljanje, za sopstvenu analizu i kritičnost, da se razvrstaju stvari bez žurbe i brige, da se ocijeni odakle dolazi opasnost i zauzme put koji vodi u suprotnom pravcu od droge. Naša temeljna pretpostavka sigurnog, kvalitetnog i racionalnog liječenja ovisnika jeste dobar odnos prema pacijentu, pravi izbor lijeka i održavanje na optimalnoj dozi. Osigurati psihološku kognitivnu rekonstrukciju, ovisnika osnažiti i motivirati da mijenja svoj sistem vrijednosti ka pozitivnom razmišljanju. Nastojimo spriječiti otuđenje i pomoći njegovu reintegraciju u društvo.

Koncept tretmana na Detoksu utvrdio je tim stručnjaka Zavoda. Iako je koncept rada formaliziran kroz protokole kao uniforman, ipak suštinski pristup u tretmanu je individualiziran, prilagođen zahtjevima pacijentu kao subjektu, njegovim potrebama i mogućnostima. Stoga ovaj vodič namijenjen je pacijentima koji su motivisani da se liječe na Detoks odjeljenju. Također, namijenjen je i osoblju Zavoda kao kratko upustvo u provođenju određenih procedura, ali i drugim stručnjacima koji se bave problemom ovisnosti u cilju pružanja osnovnih informacija pacijentima o tretmanu.

DIREKTOR
prim. mr. sc. Amir dr. Čustović

UVOD

Liječenje ovisnosti o psihotaktivnim supstancama predstavlja kompleksan medicinski i psihosocijalni zahvat koji se po pravilu provodi u specijalizovanoj zdravstvenoj ustanovi u hospitalnim i/ili ambulantnim (vanbolničkim) uslovima. Hospitalizacija se najčešće preporučuje na početku terapijskog procesa, za fazu detoksikacije, tj. "skidanja s droga", te uspostavljanja inicijalne apstinencije. Ovisnost se danas smatra hroničnom, progresivnom recidivirajućom bolesti u medicini. Detoksifikacija je bolnički oblik tretmana ovisnosti.

Detoks odjeljenje smješteno je u krugu Kantonale bolnice Zenica, raspolaže sa deset bolničkih kreveta. Na Odjeljenju primjenjuje se individualni i grupni oblik rada i pružaju se sljedeće usluge:

- medikamentozna teparija
- psihoterapija
- socioterapija
- muzikoterapija
- art-terapija i
- drugi vidovi terapije.

Pored rada sa pacijentom primjenjuje se i sistemska porodična terapija. Terapiju pružaju stručnjaci iz oblasti medicine, psihologije, socijalnog rada, socijalne pedagogije, muzikoterapije i educirano medicinsko osoblje. Pacijentima koji su motivisani za rehabilitaciju u terapijskoj zajednici pruža se podrška u daljem rehabilitacijskom tretmanu.

Na Odjeljenju liječe se ovisnici o drogama i alkoholu, ali i prateće bolesti i stanja, kao što su:

- PTSP,
- psihotični poremećaji,
- poremećaji ličnosti,
- afektivni i drugi poremećaji

Na ovom odjeljenju vrši se dijagnostika hepatitisa C i B, te u saradnji s Infektivnim odjelom priprema za antiviralni tretman.

1. PRIJEM PACIJENTA

Prijem pacijenata vrši se svakog radnog dana u periodu od 7,30-14,00 sati. Postupak prijema pacijenata počinje u prijemnoj ambulanti. Indikaciju za prijem pacijenata na stacionarni tretman postavlja Stručni tim Zavoda, te shodno zdravstvenom stanju pacijenta planira njegov prijem. Zakazuje termin prijema shodno zdravstvenom stanju pacijenta i raspoloživim kapacitetima.

Kriteriji za prijem su:

- Motiviranost za tretman u stacionarnim uslovima;
- Prethospitalni tretman;
- Saradnja u ostalim vidovima terapije (psihoterapija i socioterapija);
- Poštivanje ambulantnog terapijskog ugovora;
- Odsustvo drugih psihijatrijskih bolesti koje mogu dovesti do hostilnog ponašanja;
- Tretman je dobrovoljan i potrebna je saglasnost pacijenta i saradnika u liječenju;

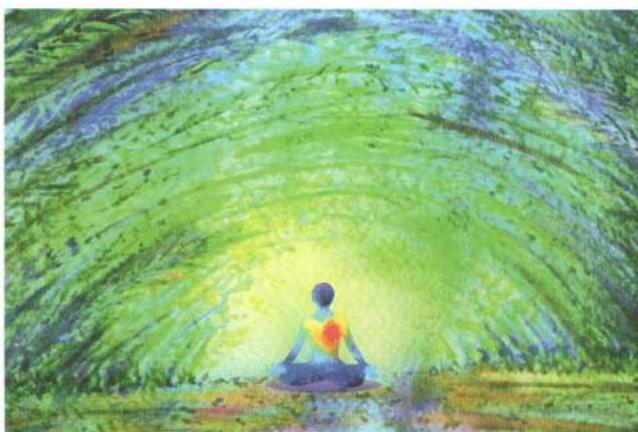
2. NEOPHODNE PROCEDURE ZA PRIJEM

Procedura za prijem precizno definiše procese prijema pacijenata na Odjeljenje za stacionarni tretman - Detoks u Zavodu za bolesti ovisnosti Zeničko-dobojskog kantona kao i sve prateće sadržaje koji su direktno vezani za navedene procese. Za prijem na Odjeljenje potrebno je imati:

- Preporuku Stručnog tima kojim se potvrđuje podobnost za stacionarni tretman;
- Osnovne labaratorijske nalaze;
- Potpisani terapijski ugovor o stacionarnom tretmanu;
- Ako je pacijent iz drugog kantona, odobrenje za vankontonalno liječenje.

3. KONTRAINDIKACIJE ZA PRIJEM

- Nesaradnja pacijenta u ambulantnom terapijskom procesu;
- Izbjegavanje i neodgovoran odnos u terapijskom procesu;
- Stanja akutne intoksikacije u kliničkoj slici;
- Izričito protivljenje pacijenta stacionarnom tretmanu - detoksu;

4. POSTUPAK PRILIKOM PRIJEMA

- Prijem se obavlja svaki radni dan, u dogovorenom terminu, uz propisanu dokumentaciju i u prisustvu pacijenta i saradnika u liječenju;
- Pacijent potpisuje terapijski ugovor o stacionarnom tretmanu - Detoksu zajedno sa članovima Stručnog tima i saradnikom u liječenju;
- Vrši se screening testiranje na psihohumaničke supstance;
- Pacijent treba da se u potpunosti razdigne, u detaljni pregled treba da bude uključen i pregled tjelesnih šupljina i kose;
- Nakon mjerjenja vitalnih parametara pacijenta, podaci se unose u temperaturnu listu;
- Podaci o pacijentu unose se u zakonom propisane obrasce (protokol prijemne ambulante, protokol ležećih bolesnika, historija

5. PRAVA I DUŽNOSTI PACIJENTA I SARADNIKA U LIJEĆENJU

- Pacijent donosi garderobu za boravak na Odjeljenju;
- Pribor za ličnu higijenu nalazi se kod tehničara i daje se pacijentu po propisanom rasporedu;
- Saradnik u liječenju dužan je da, u pratnji tehničara uposlenog u Zavodu, obezbijedi osnovne namirnice predviđene za prijem;
- Obaveza saradnika u liječenju je da svake sedmice dolazi na sastanak sa socijalnim radnikom i sudjeluje u grupama porodične terapije;
- Pacijent jednom sedmično pravi spisak potrebnih stvari i to predaje dežurnom tehničaru, o čemu glavni tehničar obavještava saradnika u liječenju;
- Stvari koje se donose pacijentu prije unosa na Odjeljenje detaljno se pregledaju;
- Nije dozvoljen Izlazak s Odjeljenja osim za medicinske potrebe i u pratnji medicinskog tehničara;
- Pacijenti su dužni nositi prikladnu odjeću i obuću na Odjeljenju;
- Pacijenti su obavezni uključiti se u rad terapijske zajednice;
- Strogo je zabranjeno unošenje psihoaktivnih supstanci, nakita i predmeta koji simboliziraju drogu;
- Zabranjeno je psovanje, vrijedanje, agresivno ponašanje prema pacijentima i osoblju;

6. TERAPIJSKI PROGRAM

- Detoksikacija se vrši metadonom ili suboxonom, postepenom redukcijom doze shodno stanju vitalnih parametara te psihičkom stanju pacijenta.
- Po potrebi na detoksu se ordiniraju, shodno ispoljenoj kliničkoj slici, anxiolitici, antidepresivi, antipsihotici, hipnotici i sa tom terapijom se može nastaviti i nakon dehospitalizacije
- Psihoterapijski rad se obavlja individualno i grupno shodno dinamici koju utvrdi stučni tim za svakog pacijenta individualno.
- Jutarnja vizita obavlja se od 08:00 do 09:00 sati;
- Socioterapija se obavlja srijedom, uz nadzor socijalnog radnika i učešće saradnika u liječenju;
- Po završenom detoksikacionom postupku pacijent dobija otpusno pismo s preporukom za dalji tretman, upućuje se u ambulantu ili u terapijsku zajednicu, ukoliko za to postoje indikacije;
- Svako odbijanje testiranja na psihoaktivne supstance, odbijanje terapijskih procedura i nasilno ponašanje povlači isključenje iz detoksikacionog tretmana;

7. TERAPIJSKA ZAJEDNICA

- Terapijsku zajednicu čine osoblje i pacijenti;
- Svaki pacijent mora učestvovati u radu terapijske zajednice i za to dobija određenu ulogu (grupovođa, dežurni, higijeničar, informator, sportski animator);
- Uloge se mijenjaju svake sedmice;
- U terapijsku zajednicu pacijent se uključuje nakon dva dana adaptacije;
- Pri određivanju uloga mora se voditi računa o psihičkoj stabilnosti klijenta;
- Ustajanje je svako jutro u **6,30** nakon čega se obavezno radi jutarnja gimnastika;
- Sastanci terapijske zajednice su svako jutro u **9,00** sati i prisustvuju im osoblje i pacijenti;
- Televizijski program se može pratiti do **23,00** sata, i to sadržaji koji budu odobreni na sastanku terapijske zajednice;

8. ULOGA LJEKARA

- Ljekar vodi sve terapijske procedure u detoks Odjeljenju;
- Vodi historiju bolesti i dekurmira svakodnevno stanje pacijenata na način usklađen s principima medicinske struke;
- Po potrebi korigira ordiniranu terapiju i obavlja dodatne dijagnostičke procedure;
- U slučaju komplikacija saziva konzilijum i, po potrebi, indicira premještaj pacijenta na drugo odjeljenje;
- Koordinira rad stručnog tima i daje smjernice za njegovo djelovanje;
- Po završenom tretmanu piše otpusno pismo u kojem daje preporuke za nastavak farmakoterapijskog tretmana, kao i moguće potrebe za upućivanje u ambulantu ili terapijsku zajednicu;
- Vodi propisanu evidenciju

9. ULOGA PSIHOLOGA

- Sudjeluje u radu Stručnog tima;
- Vodi grupni psihoterapijski rad;
- U dogovoru s nadležnim psihijatrom indicira i provodi individualni psihoterapijski rad;
- Učestvuje u radu terapijske zajednice;
- Po potrebi učestvuje u radu grupe roditelja;
- Provodi motivacioni rad na pripremi za resocijalizacioni program u ambulanti i terapijskoj zajednici;
- Vodi propisanu evidenciju.

10. ULOGA SOCIJALNOG RADNIKA

- Sudjeluje u radu Stručnog tima;
- Izrađuje socijalnu anamnezu;
- Koordinira saradnju sa porodicom i socijalnim okruženjem klijenta;
- Rukovodi sastankom grupe roditelja i sarađuje sa drugim članovima tima;
- Radi na motivaciji pacijenata za rehabilitaciju u ambulanti i terapijskoj zajednici;
- Učestvuje u radu terapijske zajednice;
- Provodi socioterapijske procedure, aktivno učestvuje u radu stručnog tima i predlaže socio-rehabilitacione postupke za posthospitalni dio tretmana;
- Vodi propisanu evidenciju.

11. ULOGA MEDICINSKOG TEHNIČARA

- Prilikom prijema vodi propisanu medicinsku dokumentaciju, mjeri vitalne i antropometrijske parametre pacijenata; pregleda pacijenata i njegov prtljag;
- Svako jutro, prije vizite, prati vitalne parametre i bilježi ih u temperaturnu listu;
- Daje terapiju, prema temperaturnoj listi, koju je propisao ordinirani ljekar;
- Prati stanje pacijenta i o svim promjenama duševnog i somatskog stanja obavještava ljekara;
- Po potrebi, prati pacijenta na druge bolničke odjele zbog dodatnih pregleda;
- Obavlja screening na psihoaktivne supstance, prilikom prijema, i kasnije, kada je to indicirano;
- Nadzire pacijente i u slučaju bilo kakve sumnje može izvršiti pretres prostorija;
- Sudjeluje u radu Stručnog tima;
- Učestvuje u radu terapijske zajednice;
- Medicinski tehničari rade u turnusima, dvije smjene: 8,00-19,00 i 19,00-8,00 sati;
- Vodi evidenciju u kojoj, na kraju smjene, opisuju stanje na Odjelu, vanredne intervencije liječnika i obvezno obavljaju primopredaju smjene; u svesku bilježe i stanje inventara.

 JZU ZAVOD ZA BOLESTI OVISNOSTI
ZENIČKO-DOBOSKOG KANTONA

OSTANI ČIST!

Tel. 032 244 544
www.zedo-ovisnost.ba

12. ULOGA OKUPACIONOG TERAPEUTA

- U dogovoru s nadležnim psihijatrom određuje modalitete okupacione terapije;
- Provodi dogovoren vid terapije;
- Vodi propisanu dokumentaciju, bilježi podatke o stanju pacijenta i o tome izvještava psihijatra na sastanku Stručnog tima;
- Učestvuje u radu terapijske zajednice;
- Eventualno, shodno postignutim rezultatima, daje prijedlog za nastavak tretmana u terapijskoj zajednici ili ambulanti;

13. NAČIN OTPUSTA

- Pacijent se otpušta nakon provedenog detoksikacionog tretmana uz otpusno pismo koje, pored ostalog, sadrži preporuku za dalji tretman;
- Pacijent može dobrovoljno napustiti tretman u bilo kom periodu, s tim da o tom obavijesti nadležnog ljekara 24 sata ranije i poštujući propisane procedure vanrednog otpusta;
- Svako unošenje psihoaktivnih supstanci, nasilno ponašanje prema osoblju i drugim pacijentima povlačit će otpust iz tretmana, ukoliko to nije posljedica duševne bolesti povezane s bitno smanjenom ili potpuno smanjenom uračunljivošću, kada se pacijent premješta na akutni psihijatrijski odjel.

14. STANJA KOJA SE NE TRETIRaju U DETOKS ODJELJENJU

- Stanja akutne intoksikacije psihoaktivnim supstancama;
- Stanja akutne alkoholne opitosti i ovisnosti o alkoholu;
- Psihotična stanja izazvana djelovanjem psihoaktivnim supstancama;
- Krize svijesti izazvane djelovanjem psihoaktivnim supstancama;
- Sva stanja u kojima pacijent nije vitalno stabilan;
- Kada je detoksifikacija indicirana mimo stručnog tima Zavoda.

15. STRUČNI TIM ZAVODA

Stručni tim čine jedan ljekar specijalista, psiholog, socijalni radnik i glavni tehničar detoksa; po potrebi se u ovaj tim uključuju i drugi članovi (okupacioni terapeut i sl.) Tim zasjeda svaki radni dan u 13,00 sati, obavlja evaluaciju tretmana i odlučuje o problematičnim slučajevima.

Liječenje na detoks odjeljenju je dobrovoljno. Provodi se i tretman za pacijente kojima je sud izrekao zaštitnu **mjeru obaveznog liječenja**.

Liječiti se mogu svi pacijenti sa problemom hemijske i bihevioralne ovisnosti. Pacijenti sa područja Zeničko-dobojskog kantona na Detoks dolaze odlukom Stručnog tima Zavoda, a na osnovu postavljene indikacije o neophodnom bolničkom liječenju. Pacijent ne plaća participaciju za liječenje.

Pacijenti izvan područja Zeničko-dobojskog kantona trebaju da posjeduju:

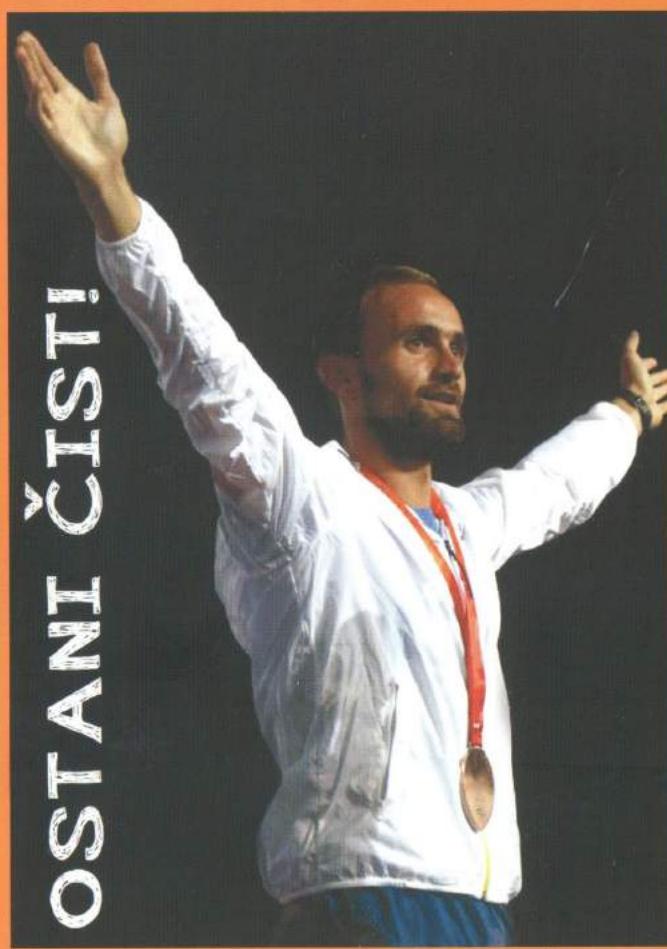
- uputnicu za stacionarno liječenje izdatu od ovlaštenog ljekara,
- ovjerenu saglasnost komisije za vankontalno liječenje, obično na 30 dana.

Za provođenje zaštitnih mjera obaveznog liječenja potrebno je:

- rješenje nadležnog suda o izrečenoj mjeri obaveznog liječenja,
- odluka Stručnog tima Zavoda o potrebi stacioniranog liječenja.

OSTANI ČIST!

DETOKS - bolničko liječenje ovisnosti
72000 Zenica, Aska Borića 28A
tel: 032 201 322 www.zedo-ovisnost.ba

JAVNA ZDRAVSTVENA USTANOVA
Zavod za bolesti ovisnosti
Zeničko - dobojskog kantona

akaz

Kultura kvaliteta

VODIČ

za stacionirani tretman-Detoks